

**LANDSCHAPSMONUMENT
'OUD-DICHTEREN'**

***‘Als je van je omgeving houdt,
zie je overal schoonheid!’***

Inhoud

<i>Voorwoord</i>	5
<i>Omschrijving landschapsmonument Oud-Dichteren</i>	7
<i>Ligging</i>	9
<i>Ontstaan buurtschap Dichteren</i>	9
<i>Huidige situatie</i>	11
<i>Waardevol cultuurhistorisch landschap</i>	11
<i>Volksfeesten en tradities Dichteren</i>	15
<i>Archeologisch erfgoed</i>	17
<i>Wet van Malta</i>	17
<i>Veldnamen van Oud-Dichteren en oral history</i>	19
<i>Hoogstam Fruitbomen</i>	21
<i>Flora en Fauna</i>	23
<i>Volkstuinen</i>	27
<i>Het “groen” van nieuw Dichteren</i>	29
<i>Wensbeeld voor de toekomst, een mooie kans voor Doetinchem én Dichteren!</i>	31
<i>Wie ondersteunen dit landschapsmonument</i>	33
<i>Bronnen</i>	35
<i>Bijlage</i>	

Meidoorn
vlechtspoor
te Dichteren.

Voorwoord

Voor u ziet u het landschapsmonument Oud-Dichteren. Dit document is met veel zorg en liefde voor dit gebied tot stand gekomen en zal u informatie geven over wat de buurt, de Naobers van Oud-Dichteren belangrijk vinden. Zo belangrijk, dat wij als buurt graag uw aandacht vragen voor dit prachtige kleine stukje Doetinchem. Deze beschrijving is een coproductie van de buurt uit Oud-Dichteren, samen met de Stichting Achterhoek weer Mooi (StAM).

Dichteren is een gebied, waar je aan voorbij raast met de auto op de Europaweg, met de trein richting het centraal station of station de Huet. Een gebied waar je met de fiets langs zoekt op weg naar school of werk. Maar ga je echt goed kijken, dan zie je dat dit gebied op verschillende manieren van grote waarde is voor Doetinchem. Namelijk een Cultuurhistorische waarde en Naoberschap. Mensen die hier als generaties lang wonen, geboren zijn in de boerderijen, in het boerenland gespeeld, gewerkt en gewoond hebben, familienamen die al eeuwen verbonden zijn met dit gebied. Ook de landschappelijke waarde van Oud-Dichteren, is van belang. Het is eigenlijk ongelooflijk dat in dit kleine stukje natuur, verschillende soorten uilen, houtsnippen, hazen, fazanten en marters nog standhouden. Waar vleermuizen en zwaluwen vliegen, de meikevers in eeuwenoude vlechthagen zitten en waar op een warme zomeravond glimwormen te zien zijn. Het is een plek waar de mussen weer terugkomen en groenlingen in groepjes rondvliegen. De aantrekkingskracht hiervoor is de landschapskwaliteit van het oude cultuurlandschap, de boerenerven met houtwallen, heggen en bosjes. Hoe kunnen we anderen laten zien dat de kwaliteit van deze plek belangrijk is? Een klein stuk land, een groene wig en gezien vanuit googlemaps lijkt het een uitstekende plek om te ontwikkelen. Maar, beseft, dat als het weg is, het ook nooit meer terug komt!

Samen met Stichting Achterhoek weer mooi hebben we de kwaliteiten van Oud-Dichteren in dit rapport beschreven. De buurt en de vrijwilligers van StAM hebben samen de gemeente (projectleiders van de omgevingsvisie) uitgenodigd en met een kleine groep bewoners rondgeleid. De ambtenaren waren verrast, het was mooi weer, de steenuil vloog op, een zacht windje door de knotwilgen, hazen en konijnen die wegsprongen, een kabbelende Wijnbergse loopgraaf met zwanenbloemen. Nooit geweten dat het hier zo mooi is!

Heel veel thema's komen hier samen, soms zonder dat we ons daar bewust van zijn. Denk aan de ambities voor 'Natuur in de stad' en Groen in onze leefomgeving. De 3-30-300 regel en een veelheid aan biodiversiteit, dat willen we voor de toekomst behouden. Oud-Dichteren heeft het al en is ook 'overloopgebied' voor bewoners in (nieuw) Dichteren, De Huet, Wijnbergen etcetera en zorgt ook voor migratiemogelijkheden voor flora en fauna vanuit deze gebieden.

Met alles wat we nu weten... de druk op de natuur, veranderend klimaat, hittestress, de hectiek van het leven, nu we beseffen hoe belangrijk en helend het is om in de natuur te zijn, vinden wij het heel belangrijk aandacht te vragen voor deze plek.

We denken als buurt heel graag mee over de kwaliteit van dit gebied. En hoe deze kwaliteit als voorbeeld kan dienen voor heel Doetinchem, de dieren en de bewoners.

Het meten, wegen en ringen van de jonge steenuilen, door de heer Bert Kwakkel. (STONE steenuilen overleg Nederland) Aan de Oude Wehlseweg Dichteren

Stel je voor, dat je de natuurgebieden, waar met heel veel zorg aan gewerkt is rondom Doetinchem, zoals de Wehlse broeklanden, Greephorst, 't Knapperslag, de Musschenhorst, kunnen aansluiten op het groen en landschap in Oud-Dichteren. Als een groene corridor door de stad Doetinchem, zeer belangrijk voor de beleevingswaarde. Een groene leefomgeving waar iedereen profijt van heeft, de bewoners van Doetinchem, de toeristen (bijv. van het komende van der Valk hotel) en de dieren die hier leven. Als buurt denken wij graag mee via participatie, een belangrijk thema in de Omgevingswet. Niet achteraf en niet ter kennisgeving, maar als betrokken Naobers in Dichteren, die spreken vanuit het hart!

Omschrijving Landschapsmonument Oud-Dichteren

Dit Landschapsmonument is een beschrijving van het laatste restje historische cultuurlandschap van Oud-Dichteren. Op 5 September 2023 zijn een groep buurtbewoners en enkele vertegenwoordigers van de gemeente Doetinchem komen kijken in Oud-Dichteren. Dat werd als zeer waardevol ervaren, omdat het een mooie gelegenheid was om dit bijzondere gebied nader te bekijken. Al eerder in 2023 was er contact met Andre Kaminski van Stichting Achterhoek weer mooi. StAM heeft Oud-Dichteren aangewezen als Landschapsmonument en met hem is besproken om het gebied zo goed mogelijk in kaart te brengen, in de vorm van een landschapsmonumentbeschrijving.

Wat maakt dit kleine stukje Doetinchem een landschapsmonument?

Het betreft een klein gebied boerenland, cultuurhistorisch waardevolle boerderijen, bijzondere vlechthekken, knotwilgranden, eeuwenoude onverharde paden, de spoorberm, een oud 'wiel' en de Wijnbergse-loopgraaf met bijbehorende natuur en hoogteverschillen tussen de landerijen. Dit kunnen we aanvullen met de zgn. 'Oral-history' van Dichteren, vanuit de oude bewoners. De natuur in dit mini-ecosysteem Dichteren is zeer de moeite waard. Naast nachttactieve soorten zoals uilen, steenuil, kerkuil en bosuil, marterachtigen en grote en kleine vleermuizen zien we hier ijsvogels, putters, mussen en zwaluwen. Ook hazen, konijnen, amfibieën, meikevers en glimwormen (*Lampyrus noctiluca*) komen hier voor.

Op 21 september 2017 heeft de gemeenteraad de nieuwe nota cultuurhistorie 'Continuïteit in Karakter' vastgesteld. In deze nota is aandacht voor het verhaal van Doetinchem en het zichtbaar maken van cultuurhistorie in de openbare ruimte. Mede hierdoor wordt de kennis over en waardering voor cultuurhistorie vergroot en kan cultuurhistorie als inspiratiebron dienen bij ruimtelijke planvorming.

Wij zien het waardevolle karakter en de kwaliteit van het gebied Oud-Dichteren en hopen, door dit landschapsmonument anderen in onze gemeente te informeren en te inspireren een verstandige keuze te maken, waar natuur, kwaliteit van leven en respect voor de omgeving duurzaam uitgebouwd wordt.

Zeker met het oog op de Woonvisie van de gemeente Doetinchem 2023-2036, waarbij er een doorkijk is gegeven naar 2036. In deze visie wordt er een toekomstbeeld van de gemeente Doetinchem geschetst, waarin aangegeven wordt dat Doetinchem wil groeien of inbreiden. Groeien naar 70.000 bewoners in Doetinchem. Inbreiden kan mogelijk consequenties hebben voor Oud-Dichteren.

Zicht op Wijnbergse loopgraaf
en de knotwilgen.

Ligging

De wijk Dichteren (1990-2010) wordt begrensd door de Wehlsebeek, de spoorlijn Doetinchem-Arnhem, de Europaweg en de Kilderseweg. Het is één van de grotere woonwijken van Doetinchem en de vooralsnog laatste grootschalige stedelijke uitbreidingswijk. (Bron groenstructuurplan 2012)

De wijk is kenmerkend voor deze periode van bouwen met een indeling in diverse thematische buurten waarvan de stedenbouwkundige opzet een autonoom geometrische opzet heeft, waarbij beperkt is ingespeeld op de landschappelijke onderlegger. Er is een duidelijke scheiding tussen nieuwbouw en de oude dorpsbebouwing aan de Oude Wehlseweg en de Auroraweg.

De groenstructuur van de wijk Dichteren wordt gedragen door het park de Groene wig, die door zijn centrale ligging in Dichteren vanuit alle buurten bereikbaar is en zorgt voor groene verbinding tussen gebieden ten oosten en westen van de wijk.

In aanvulling hierop vormen de brede groene randzones van de wijk bestaande uit de Wehlsebeek en aangrenzende gronden, Wehlseweg en omgeving en de landschappelijke zone tussen de Europaweg en Kilderseweg/Auroraweg een belangrijk onderdeel van de groenstructuur. Voor genoemde gebieden zijn/ waren diverse plannen in ontwikkeling c.q. uitvoering om deze verder te ontwikkelen als groen landschappelijke uitloopgebied voor de wijk en als onderdeel van de gewenste lokale ecologische structuur. Op een lager schaalniveau zijn de ingepaste, deels landschappelijke Bosstraat met watergang, de bomenstructuren langs onder meer De Gasperilaan, Donaudal, Harz en Sicco Mansholtweg van belang. Waardevol is de inpassing van oorspronkelijke boerderijen met erven en oude solitaire bomen binnen de buurten. Verdere ontwikkeling van de Wehlse Broeklanden biedt kansen voor verbetering uitloop mogelijkheden vanuit Dichteren naar het buitengebied.

Ontstaan buurtschap Dichteren

De buurtschap Dichteren is ontstaan op een oude oeverwal van de Oude IJssel. Het gebied bestond oorspronkelijk dan ook voornamelijk uit langgerekte aaneengesloten akkers met losse lintbebouwing langs lange lintstructuren, wat nu de Auroraweg is en de (Oude) Wehlseweg.

Een oeverwal is een natuurlijke landschapsvorm die ontstaat langs meanderende rivieren. Deze wordt door het stromende water zelf, van nature opgeworpen. Bij hoog water treedt een rivier buiten de oevers. Het overstromend gebied direct naast de rivier loopt relatief snel vol en wordt daarna traag meestromend water. Het water in de diepere geul zelf stroomt harder en vervoert sediment (klei, silt, fijn zand – grover materiaal wordt alleen in de diepe delen van de geul over de bodem vervoerd). Oeverwallen vormen zich tussen geul en overstroomd gebied, omdat daar de stroomsnelheid plotseling afneemt en fijn zand, silt en klei er bezinken. Vergeleken met overstromingsafzettingen verder weg van de rivier, zijn oeverwalaafzettingen grover van korrelgrootte. Daardoor is de bovengrond op oeverwallen lichter bewerkbaar dan de zware kleigronden verder van de rivier af. In het rivierengebied van Nederland zijn de oeverwallen van huidige en voormalige rivieren (stroomruggen) vaak centra van bewoning, zoals ook het geval was in Dichteren. Oeverwallen en stroomruggen herbergen vaak grotere archeologische vindplaatsen.

Lang voordat Dichteren als zodanig is geregistreerd, was er al sprake van een agrarische nederzetting en lagen er al verspreid langs de linten boerderijen.

Bij de eerste volkstelling na de invoering van de Burgerlijke Stand begin 19de eeuw wordt Dichteren een buurtschap genoemd, gelegen in de gemeente Ambt Doetinchem met 400 inwoners. In 1840 telde Dichteren 384 inwoners, in 1872 was het aantal inwoners gestegen tot 404 en in 1890 weer gedaald tot 328. In 1919 werden de gemeenten Ambt Doetinchem en stad Doetinchem samengevoegd.

Huidige situatie

Dichteren is een Vinex-wijk in het zuiden van Doetinchem. Er wonen ongeveer 7000 mensen. De wijk heeft een grote bevolkingsdichtheid doordat de woningen dicht op elkaar gebouwd zijn. (bron wikipedia) De driesprong in het oosten van het Dichteren wordt gevormd door de Auroraweg (de oude weg van Didam naar Doetinchem) en de Oude Wehlseweg en is op diverse historische kaarten duidelijk herkenbaar. Aan de linten die van deze driesprong uit gaan ligt nog steeds her en der verspreid karakteristieke (historische) bebouwing, voor het overgrote deel oorspronkelijk met een agrarische functie, afgewisseld met weide en akkergronden. De genoemde linten van deze driesprong, 'omarmen' de voornamelijk in de jaren 90 van de twintigste eeuw gerealiseerde nieuwbouwwijk Dichteren, aangelegd op het oude akkercomplex. In deze wijk zijn diverse voorzieningen zoals een gezondheidscentrum, een supermarkt, basisscholen en een woonzorg-complex, Waterrijk. Dit alles bevindt zich centraal rond het Willy Brandtplein en de Groene wig. Aan de rand van de wijk bevindt zich Sportpark Dichteren, met de bijbehorende voetbalvelden. De voetbalvelden, zijn een onderdeel van het openbaar groen en liggen als een buffer tussen Oud-Dichteren en de nieuwbouwwijken, westelijk en zuidelijk.

Waardevol 'cultuurhistorisch' landschap.

In de buurtschap Dichteren, dat de huidige woonwijken Dichteren en de Huet omvatte, ontwikkelde zich een kleine bebouwingskern op de kruising van de Oude Wehlseweg en de Auroraweg. Hier kon de boerenbevolking gebruik maken van kleinschalige voorzieningen zoals een bakkerij en een maalderij bij de molen, een smederij en een buurtcafé. Aan de linten die van deze driesprong uitgaan ligt her en der nog historische bebouwing. Vanaf de Wehlseweg loopt naar het zuiden de op oude kaarten al voorkomende Bosstraat. In 1871 werd de korenmolen Aurora gebouwd, als opvolger van de molen die op de Houtkamp stond en daar te weinig wind zou vangen. Het inwoneraantal van de buurschap schommelde gedurende de 19e eeuw tussen de 300 en 400.

Deze oude kern van Dichteren, heeft door zijn historische structuur, cultuurhistorische en stedenbouwkundige waarde. Van belang zijn de drie linten die als driesprong samen komen en de daarlangs gelegen oude (voornamelijk agrarische) bebouwing met omliggende gronden en erven, het groen en oude verkavelingstructuren. Deze elementen vormen de nog tastbare relictten van de oude buurtschap Dichteren, ontstaan op een oude oeverwal van de IJssel, met aaneengesloten langgerekte akkers en losse lintbebouwing langs lange lintstructuren met doorzichten naar de achterliggende akkers en weidegronden.

Auroramolen Dichteren
foto G.J. Dukker 1963
Bron. Rijksmonumenten.nl

Auroramolen Dichteren
foto M. Verbeek 2010
Bron. Rijksmonumenten.nl

*Op een warme zomeravond zijn hier nog
glimwormen te vinden. Wielstraat Dichteren.*

Met name de oude nog bestaande bebouwing aan deze linten verwijst duidelijk naar de agrarische geschiedenis van dit gebied. Binnen Oud Dichteren heeft de Auroramolen (zie foto's), een beschermde status, rijksmonument. Ook het molenbiotoop van Auroramolen is hier van toepassing. De oude bebouwing langs de oude lintstructuur heeft weliswaar geen beschermde status maar vertegenwoordigt wel cultuurhistorische waarde en kan dan ook als karakteristiek worden gezien. Tezamen met de eerder genoemde landschappelijke en stedenbouwkundige waarden leveren ze vanuit cultuurhistorisch perspectief een betekenisvolle bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van Dichteren. Als vervolg op de beleidsnota "Doetinchem: Cultuurhistorierijk!" is in 2010 een Erfgoedverordening vastgesteld. In deze verordening wordt onder andere de bescherming geregeld van objecten en/of terreinen met cultuurhistorische waarde tegen sloop en verval. De cultuurhistorie is in Doetinchem vastgelegd in de nota cultuurhistorie 'Continuïteit in Karakter' (vastgesteld 21 september 2017) en de erfgoedverordening gemeente Doetinchem, mei 2013, (blauw). In het plangebied zijn diverse panden aangewezen als cultuurhistorisch waardevol, Rapport Doetinchem West cultuurhistorische panden Oktober 2021 (oranje). Dit zijn de volgende locaties:

Bij toekomstige ontwikkelingen dient er voor het oude buurtschap Dichteren, een behoedzaam, op behoud gericht beleid te worden uitgezet vanwege de hierboven genoemde cultuurhistorische waarden.

(bron beleidsplan 2012 gemeente Doetinchem).

Hierin worden ook verbeterpunten op bepaalde plekken gegeven en het zou aanbevelenswaardig zijn om de cultuurhistorische waarden in het gebied waar mogelijk te versterken.

Het is nuttig om in het geval van toekomstige ontwikkelingen t.a.v. de oude bebouwing langs de genoemde linten nader onderzoek te verrichten naar de bouw-, architectuur-, en cultuurhistorische waarden van deze objecten om te bepalen of deze enkel karakteristiek zijn of mogelijk in aanmerking komen voor een monumentenstatus.

Aandachtspunten bij verdere ontwikkeling zijn:

- versterking en behoud van de historische lintstructuur;
- versterking en behoud van de nog bestaande historische bebouwing langs de linten;
- versterking en behoud van de groenstrook (akker- en weidelanden) tussen de oude buurschap Dichteren en de Europaweg; behoud van nog bestaande oude verkavelingsstructuren, landschapselementen en infrastructuur; bijvoorbeeld oude onverharde paden, benadrukken ruimtelijkheid en kwaliteiten van bijzondere plekken, zoals de ruimte rond de Auroramolen en de driesprong Auroraweg/Oude Wehlseweg, historische erven, waterlopen e.d., actualisatie monumentenbestand. (bron beleidsplan 2017 gemeente Doetinchem)

*Knotwilgen begeleiden de Wijnbergse Loopgraaf
en de akkerrand. Een aantrekkelijke plek voor veel broedvogels.*

Volksfeesten en tradities Dichteren

Volksfeesten en tradities zoals die in Dichteren, zijn essentieel voor het behoud van cultureel erfgoed en het versterken van de sociale cohesie binnen een gemeenschap. Ze bieden een platform voor bewoners om samen te komen, lokale geschiedenis te vieren en een gevoel van identiteit en trots te ontwikkelen. Daarnaast dragen ze bij aan de culturele diversiteit en het toerisme in de regio.

De schutterij Sint Martinus levert een positieve bijdrage binnen de sociale omgeving van Dichteren en Doetinchem. Muziek maken in de Stageband (bigband), kruisboogschieten, vendelen, de beste rommelmarkt in de omgeving, koningsschieten tijdens het schuttersfeest. Het schutterswezen is in de Middeleeuwen ontstaan met als belangrijkste taak het beschutten (beschermen) van familie en eigendommen. Bewoners van een buurtschap of streek verenigden zich om zo van de nodige bescherming verzekerd te zijn. Daarnaast was er het Naoberschap en regelde men ook onderlinge bijstand in alle levensomstandigheden in de dorpsgemeenschap met als organisatievorm het schuttersgilde of de schutterij. Gelderland kent in meer dan 65 plaatsen en dorpen deze eeuwenoude traditie van schutterijen en gilden, met nog altijd hetzelfde doel: het medewerken aan het behoud van de gemeenschapsbinding ter plaatse. Zij vertegenwoordigen een stukje folklore en traditie, die door de eeuwen heen zijn meegegroeid met de tijd en de maatschappelijke veranderingen. Zo zijn zij gevormd tot een bundeling van tradities waaruit het heden leeft en de toekomst ontstaat. In Dichteren zijn er ook nog de tradities van het carbidschieten en de paasvuren levendig!

NB: Besluit ruimtelijke ordening (WRO) De Wro verplicht gemeenten om cultuurhistorie op te nemen in bestemmingsplannen/omgevingsplannen en hiermee rekening te houden in de ruimtelijke ordening. Foto hierboven: Paasvuren in Dichteren

Volksfeesten te Oud-Dichteren 1951
Bron: postvantoen

In het hart van Dichteren stond vroeger een bakkerij, smederij en een molen. De molen heet de “Aurora”. In deze molen gaan de molenstenen over elkaar heen om het koren te malen. De groeven die in de molensteen zitten heten “billen”. Door het langdurig gebruik van de molenstenen, slijten de groeven of liever gezegd de “billen”. Het slijpen of uitdiepen van de groeven of “billen” wordt het kletsen genoemd. Dit kletsen gebeurt met een soort hamer, die een beetje lijkt op een hamer waar men vroeger de zeis mee aanscherpte. De billekletser is de man die de “billen” kletst. Vandaar de naam van de carnavalsvereniging de Billekletsers, ontstaan in Dichteren, die reeds 55 jaar bestaat.

Fanfare Schutterij
Sint Martinus
Oude Wehlseweg

Archeologisch erfgoed

In de afgelopen decennia zijn door amateur-archeoloog dhr. Gerard Beekema uit Silvolde tijdens waarnemingen bij bodemingrepen en veldverkenningen op terreinen in Dichteren herhaaldelijk bijzondere archeologische vondsten gedaan. Deze variëren van vuursteen behorend tot een jagerskamp uit het einde van de oude steentijd (laat-paleolithicum, omstreeks 11000 voor Chr.) tot bewoningsafval uit de ijzertijd (800-19 voor Chr.) en de Romeinse tijd (19 voor Chr.-450 na Chr.). Ook overblijfselen uit de vroege tot late middeleeuwen (450-1500 na Chr.) zijn rijkelijk vertegenwoordigd in zijn verzameling vondsten uit Dichteren. De belangrijkste nederzettingvindplaatsen uit de prehistorie en Romeinse tijd die uit deze omgeving bekend zijn, zijn mede door toedoen van andere (amateur-) archeologen en de betrokkenheid van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB, thans Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed – RCE te Amersfoort) in het verleden officieel gemeld in Archis, het landelijke registratiesysteem voor archeologische onderzoeken, vondsten en vindplaatsen. Veel van deze sites, die zich clusteren in de omgeving van de Sicco Mansholtweg, zijn opgenomen in de archeologische beleidskaart van de gemeente Doetinchem. Al voor de bouw van nieuw Dichteren werden er bijzondere archeologische vondsten gedaan.

Zie ook de kranten berichten van jaren geleden hiernaast bij de bouw van de nieuwe wijk in Dichteren in de jaren 90. De bodemvondsten in Dichteren wijzen erop dat hier nog een rijke historie te vinden is. Dichteren is ontstaan op een stroomrug van de Oude IJssel, waar al ver voor de jaartelling bewoning was. De bodemvondsten die gedaan zijn in het verleden, zijn in kaart gebracht en gedocumenteerd door archeoloog I. Hermsen.

Wet van Malta

In 1992 werd door de Raad van Europa het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed gesloten. Dit verdrag wordt ook wel het Verdrag van Malta of het Verdrag van Valletta genoemd. In dit verdrag waren afspraken gemaakt met betrekking op hoe er met archeologische waarden en erfgoed moet worden omgegaan. Er werd zo gestreefd om het archeologische erfgoed te beschermen als een bron van het 'Europese collectieve geheugen', wat ook als materiaal voor historisch en wetenschappelijk onderzoek kon dienen. De kern van deze afspraken bestond uit drie uitgangspunten.

Archeologische sporen worden zo veel mogelijk in de bodem bewaard en beheerd. Dit biedt de beste bescherming van het archeologisch bodemarchief. Vroeg in de ruimtelijke ontwikkeling wordt al rekening gehouden met archeologie. Eventuele archeologische resten in de bodem kunnen dan tijdig worden erkend, zodat plannen kunnen worden aangepast om het archeologisch bodemarchief te behouden.

Is het niet mogelijk om archeologische resten in de bodem te laten zitten, omdat een voorgenomen ingreep te veel schade toebrengt aan de archeologie, dan kan de overheid verlangen dat oorspronkelijke plannen worden aangepast of eisen dat de initiatiefnemer zorgdraagt voor een verantwoorde documentatie van de historische informatie en overblijfselen, die anders verloren gaan.

Het veroorzakersprincipe: degene die het initiatief neemt om de bodem te verstoren, betaalt de kosten van archeologisch onderzoek en eventuele opgravingen. Voor de uitvoering van het archeologisch onderzoek dient de initiatiefnemer een gecertificeerd archeologisch onderzoeksbureau in te schakelen. Bodemverstoorders betalen de kosten van archeologisch onderzoek. Samenvattend heeft de Wet van Malta in 2025 aanzienlijke gevolgen voor bouwprojecten in een gemeente, die nu niet alleen moeten voldoen aan functionele eisen, maar ook moet bijdragen aan het behoud van het milieu en cultureel erfgoed. Dit vraagt om meer innovatie en planning in de bouwsector.

e twintig
komen.
stijging-
erwacht
n Maars
gen ge-
vraag is
oen wil-
schem
cht dat
Anders
n werk
tig van
die aan

Maars
legen-
staal-
tegen
elken
tig te
wor-
ngen,
dan
nis-
ellen
riens
intig

Guss Dinkla (links) en Dick Pruimsma zeven sand in Dichterens rook naar overblijfselen uit een ver verleden.

Foto: Hans Westerveld

'Amateurs waakhonden archeologie'

Opgravers verwachten nog veel meer vondsten in Dichterens

Door Rob Berends

DICHTEREN - Guss Dinkla en Dick Pruimsma staan voorover in het water van de afwateringsgracht van Dichterens. Moetsaam zeven ze sand dat hen net in emmers is gebracht. Al en toe ontdekken ze een stukje afwijkend materiaal, een bot uit de tijd voor Christus bijvoorbeeld.

En dan zijn ze blij, want zo'n stukje bot betekent een bijzondere vondst. De verkleuringen en botstukjes die we hier vinden, zijn in Nederland zeldzaam", zegt archeoloog Willem Simen-

ven van het sand halen de archeologen hun handen er goed aan open.

Sinds januari zijn onderzoekers aan het werk in Dichterens. Alex Koster en Gerard Bokema waren de eersten die opmerkelijke sporen ontdekten. Koster: "Ik stond in de krant bij waar nieuwe woningen worden gebouwd. Al en toe rijd ik eens rond om te kijken of er al gewerkt wordt."

"De amateurs zijn de waakhonden van de archeologie", zegt Dinkla. "Negen-tien procent van de vondsten zijn van belang."

derzoek had aanvankelijk geen interesse in de resultaten. Later veranderde dat. Gist de provinciale inspectie. De Doetinche vers hopen dat hij gbaar stelt voor verbe. De kans daarop lijkt buitengewoon klein.

Een geluk bij een ongeluk. Een paar maanden eerder had de provincie een archeoloog

wat tijd over. Maar binnenkort krijgen we weer werk, dan is het spoor bij.

De provincie heeft de plannen

unieke gelegenheid weten te komen over pakket van de jagers. Het is slechts een jagerskamp", zegt rest is door de weggegraven.

Ijzermeltoven

Er zijn in Dichterens materialen uit de ijzertijd, maar in de ijzertijd. Bij de aanwijzingen voor van ijzermeltoven. De kans is zeer groot andere delen van de ijzertijd vonden daar. Van de Graaf na alleen langs weg gegraven en waarschijnlijk da jagers vonden al

ben langs een niet wisten dat kopen. Van de Graaf heeft meente enige ch de voortgang van zou goed zijn al nauwkeuriger kon nocht. Je moet i wachten ontdekke iveral wat stingen wat stippelen op

Archeoloog provincie bij opgravingen in Dichterens

Van onze verslaggever

DOETINCHEM - Een archeoloog van de provincie bezoekt vandaag de opgravingen in Dichterens. Zo als gisteren gemeld werden daar ontdekt van onderzoek in opdracht van Oudheidkundige kring Deutekom de resten van een prehistorisch jagerskamp. Het zou om een vondst van nationaal belang gaan. Ook enkele andere deskundigen nemen vandaag een kijkje in Doetinchems nieuwste woongebied.

De archeoloog van de provincie heeft al laten weten geen moeite te maken om de provincie krachtig beschikbaar te stellen voor het resterende deel van de opgravingen. Deutekom reikt echter wel op methodische adviezen. Daardoor kan het werk zo verandert mogelijk plaats hebben. Volgens archeoloog Gerda van Thuij, die het project in Dichterens inleidt, is nader onder-

zoek van de vondsten na de opgravingen noodzakelijk. De vondsten, die voornamelijk bestaan uit vuursteenafval en resten van verbrande botten, worden gerubriceerd en opgeslagen.

Nader onderzoek zou veel aan het licht kunnen brengen over de leefwijze van het betreffende jagersvolk. De staat waarin de opgravingen verkeren is volgens betrokkenen opmerkelijk goed. Het vooronderzoek van de resten benodigde geld ontbreekt echter.

De hoop is gevestigd op belangstelling van deskundigen die bereid zijn geld op tafel te leggen. Deutekom hoopt de opgravingen over twee weken te hebben afgerond. Veel langer kan het ook niet worden, want de onderzoekers worden letterlijk op de hielen getreden door allerlei activiteiten zijnde woningbouw in Dichterens.

Doetinchem in één klap zesduizend jaar ouder

hiertijd het aangetroffen in een haansplaats. Anders verbrande botten, danten vrijwel zeker op een crematiekuil, een plaats waar de resten van een elders gecremeerde dode begraven liggen. De staat waarin de vondsten verkeren, is volgens de onderzoekers bijzonder goed. Opmerkelijk is dat de vuursteenafval, ondanks het feit dat ze zo'n 11.000 jaar oud zijn, eruit zien alsof ze gisteren gemaakt zijn. Dit is te danken aan een waarschijnlijk snelle overstrooming van de plek

met een sandpakket van veertig centimeter," aldus de archeologen. Verder zijn de verbrande botten zeer bijzonder. Organische resten zijn na zoveel jaren namelijk meestal vergaan. Volgens de archeologen doet zich in Dichterens daardoor een unieke gelegenheid voor om meer te weten te komen over het voedselpakket van de jagersverzamelers uit het Laat-Paleolithicum. De opgaving werd uitgevoerd ter-

wijl de onderzoekers op de hielen werden gezeten door sandkappende vrachtauto's en drainage-sleuvengravende machines (voorbereidende werkzaamheden voor de woningbouw in Dichterens). De resultaten van het onderzoek pleiten er volgens de archeologen voor dat in het vervolg voorafgaande aan (woningbouw) serieus en structureel archeologisch onderzoek wordt gedaan.

Zie verder de pagina Doetinchem

Foto: Bodemvondsten Dichterens (zie voor meer informatie in de bijlage)

Foto: Krantenartikelen over de bouw van Dichterens in de jaren 90.

Veldnamen van Oud-Dichteren en oral history

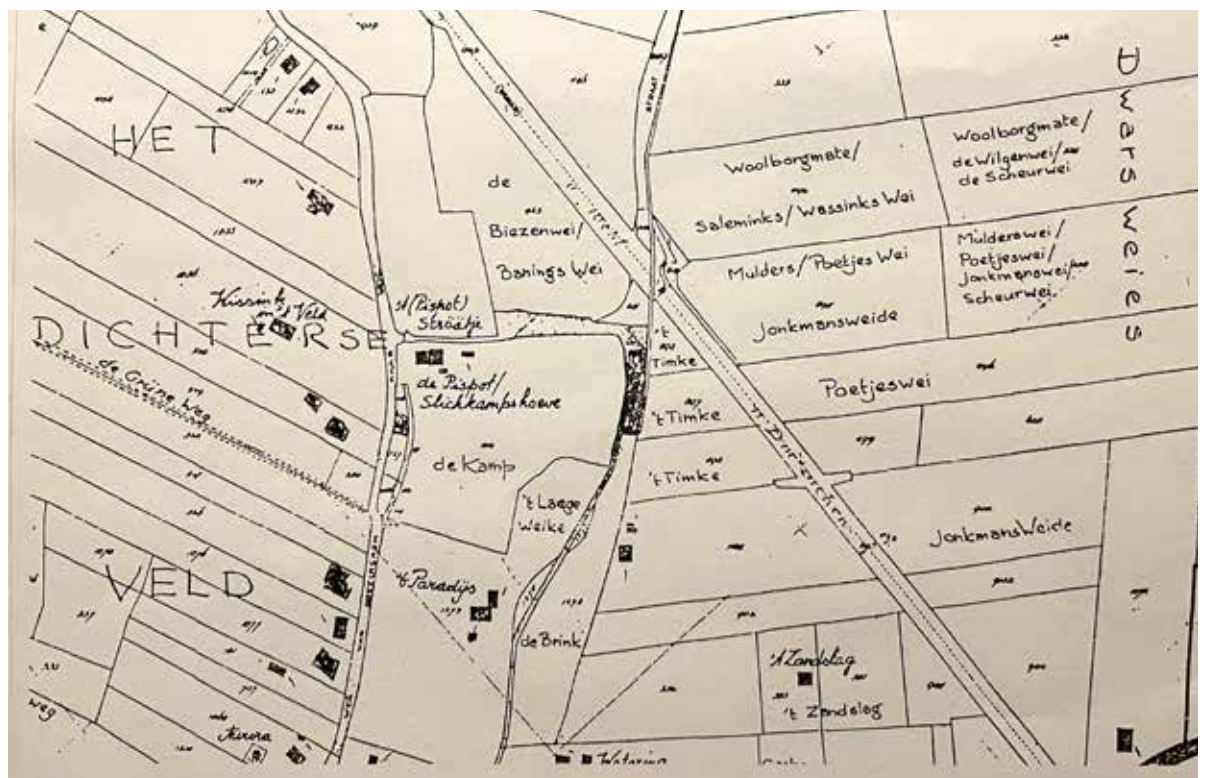
Zie hieronder een kaart met de oude veldnamen van Dichter en de namen van de boerderijen die hier nog staan. Zo heet de boerderij aan de Oude Wehlseweg 18 de 'Slichtkampshoeve' en als iets minder sjieke bijnaam "de Pispot". De Wielstraat aan de Oude wehlseweg was vroeger 't Pispot Stroetje", vanwege de grote hoeveelheid kinderen van de boer die hier hun pispotten moesten legen? De boerderij aan de Oude wehlseweg 8 heet 't Paradijs.

Het Gebied Wielstraat/Wehiseweg heeft een relatie met de Oude IJssel via Kapperskolk. In de regio rondom de Oude IJssel zijn vaak waterbeheersystemen opgezet om overstromingen te voorkomen en de waterstanden te reguleren. Dit soort waterhuishoudingssystemen waren essentieel voor de landbouw, die historisch gezien belangrijk was voor het gebied. Het stuk maisveld aan de Oude Wehlseweg, heette vroeger de biesenwei, dat kan verwijzen naar de planten die op deze natte grond groeiden. Nog steeds is er in deze wei een zeer natte plek, een oud wiel, waar de grond in verdwijnt.

Een wiel is een waterplas die is ontstaan na een doorbraak van een rivier. De oppervlakte is beperkt maar de diepte kan aanzienlijk zijn. De kracht van het doorbrekende water verplaatst veel grond en kan diepe gaten doen ontstaan. Wellicht heeft “De Wielstraat” zijn naam hier aan te danken!

Dan staat er op onderstaande kaart “De Brink” De brink is van oorsprong de boerengebruiksruimte waar het vee werd verzameld om daarmee als kudde naar de gemeenschappelijke weidegronden te gaan. De brink lag van oorsprong aan de rand van het dorp. Er zijn zowel gemeenschappelijk gebruikte brinken als de brinken die tot één boerderij behoorden. Het vraagt om verduidelijking en voor Oud Dichteren zullen wij ook de Oral History in kaart proberen te brengen. Dit vergt tijd, interesse en inzet van de bewoners.

NB. Oral history is het verzamelen en bestuderen van levensverhalen, getuigenissen van mensen over historische gebeurtenissen en betekenissen die zij aan erfgoed geven. Het gaat om verhalen die worden verzameld door middel van bijvoorbeeld interviews. Oral history vertelt de verhalen van groepen en gemeenschappen die weinig in de geschiedschrijving aan bod komen en draagt daarmee bij aan andere en nieuwe perspectieven op de hedendaagse geschiedenis en erfgoed. Het is een verhaal uit de eerste hand uit eigen ervaring en beleving.

Oogsten van het hooi door de buurt

“De Pispot” boerderij Oude Wehlseweg en het “pispotstraatje”

Hoogstamfruitbomen

In Dichteren staan nog heel wat oude hoogstamfruitbomen in boomgaarden. De hoogstamfruitbomen waren onderdeel van het boerenerf. Grotere hoogstamboomgaarden komen met name voor op kleigronden, op zandgrond zijn ze veelal met een klein aantal bomen. Boomgaarden worden vaak door een heg, haag of sloot afgescheiden van de omgeving. De ondergrond van de hoogstamboomgaard is vaak een begraasd grasland. Hoogstam- boomgaarden vormen naast hun landschappelijke betekenis ook een belangrijk leefgebied voor diverse diersoorten. De reden dat er in Dichteren zoveel (hoogstam) fruitbomen te vinden zijn heeft alles te maken met de fabriek die hier in de buurt stond aan de Wijnbergseweg, conserven Blom en later Hak.

Er staat in Dichteren een bijzonder soort perenboom, namelijk de Beurre-Bretonneau. Een hoogstam perenboom die de interesse heeft van pomoloog Marcel Tross. De Bretonneau-peer, is opgedragen aan de beroemde dokter Bretonneau uit Tours, en komt van de zaailingen van de heer majoor Esperen uit Mechelen. Voor het eerst werd deze peer gerapporteerd in 1846. Een zeer oude boom staat op de Oude Wehlseweg 8 en een ent hiervan op de Oude Wehlseweg 13 en 18.

Foto links; overblijfsel van een hoogstamfruitboom aan de Europaweg.

Fotos onder; Conserven fabriek Blom Doetinchem

*Oude hoogstamfruitboom,
geënt met verschillende
perenvariëteiten.*

Flora en Fauna

Per 1 januari 2017 is de nieuwe Wet natuurbescherming in werking getreden. De Wet natuurbescherming is het wettelijke stelsel voor de natuurbescherming.

De Wet natuurbescherming regelt allereerst de taken en bevoegdheden ten behoeve van de bescherming van natuurgebieden en plant- en diersoorten. In deze nieuwe wet zijn 945 soorten actief beschermd.

In dit kleine gebied Oud-Dichteren leven verrassend veel dieren die op deze lijst voorkomen. Vooral bijzonder is het gegeven dat deze dieren zich nog stand kunnen houden binnen de stedelijke omgeving. Bijvoorbeeld de aanwezigheid van vleermuizen, de huismus, gierzwaluw en steenmarter, fazanten en houtsnippen. Ook zijn er drie verschillende soorten uilen, steenuil, kerkuil en bosuil.

De steenuil is de kleinste in ons land voorkomende uil. De steenuil is een echte ambassadeur van het cultuurlandschap: in een halfopen landschap met een afwisseling van hoogstambomen, heggen, knobomen en weilanden voelt hij zich prima thuis. De steenuil is in aantal sterk achteruitgegaan. In Oud-Dichteren staan een aantal steenuilenkasten die allemaal recent bewoond zijn geweest. De steenuilen werkgroep STONE komt elk jaar de steenuilenkasten inspecteren en de jonge steenuilen ringen. Deze speciale steenmarter vrije kasten zijn al jaren zeer succesvol. Uilen behoren tot de 'holenbroeders': zij maken hun nest in natuurlijke holtes, bijvoorbeeld in holle bomen, vervallen schuren met de bij behorende erven. In het betreffend gebied zijn kerkuilen, steenuilen en bosuilen te vinden.

Oud-Dichteren heeft een aantal struweelranden, dat zijn aaneengesloten randen die bestaan uit ruigtekruiden, struiken of een combinatie van beide. Deze randen kunnen zich ontwikkelen vanuit een extensief beheerde situatie, of aangeplant worden. Kenmerk van een struweelrand is dat deze zowel vrij kan liggen, als aansluiten op een ander element. Struweelranden kunnen dienen als overgangsgebied tussen een agrarisch perceel en bos. Ze zijn vooral van belang voor insecten, amfibieën, reptielen, broedvogels en planten. Langs de Wijnbergse loopgraaf staat nog een deel van een oude vlechtheg, dit is een heg waarbij door het half inkappen en horizontaal buigen van takken een dichte heg wordt gevormd.

Het historische hoofddoel van vlechtheg is veekering. Bijkomende voordelen van deze beheersvorm is dat de heg door het vlechten wordt aangezet tot natuurlijke verjonging. Een vlechtheg kan daardoor eeuwenoud worden. Vlechtheggen vormen een belangrijk leefgebied voor aan struwelen en zomen gebonden flora en fauna.

Een groot deel van de grond is in gebruik als landbouwgrond voor het kweken van kerstbomen maïs en gras. De snijmaïsproductie dient als veevoer. Helaas is door het vrij intensief bewerken van het landbouw perceel aan de Oude Wehlseweg weinig kans voor de oorspronkelijke vegetatiesoorten en daarmee is het niet echt aantrekkelijk voor bijv. weidevogels, vlinders en andere insecten.

We doen als buurt ons best om zo goed mogelijk te zorgen voor het land door middel van het plaatsen van Uilenkasten, nestkasten, houtopslag en drachtplanten voor bijen en insecten en het aanplanten van inheemse bomen en struiken.

Als gevolg van intensieve bemesting op het perceel aan de oude Wehlseweg zal de soortenrijkdom zeker zijn afgenomen. Daarnaast is helaas ook het gebruik van pesticiden zorgelijk, wat zowel schadelijk is voor de dieren maar ook bewezen schadelijk voor de mensen die in de directe omgeving wonen.

Toch heeft Oud-Dichteren nog ruimte voor hazen, konijnen, eekhoorns, egels, (steen)marters, mollen, fazanten en patrijzen en houtsnippen. In de verschillende soorten hagen en gevarieerd gebied, zorgen ervoor dat dit mini ecosysteem aan de rand van de stad nog stand kan houden. Wat op zich al heel bijzonder is! Inheemse besdragende soorten, zoals gelderse roos, hoog opgaande en lage begroeiing kenmerkt de beplanting en zorgt ervoor dat mussen, kwikstaarten, merels, spreeuwen, en diverse soorten vinken, groenlingen en puttertjes goed gedijen. Simpelweg omdat er hier nog ruimte voor is.

Het ringen van de steenuilskuikens aan de Oude Wehlseweg

Groene specht & juveniel ♂

Grote bonte specht ♂

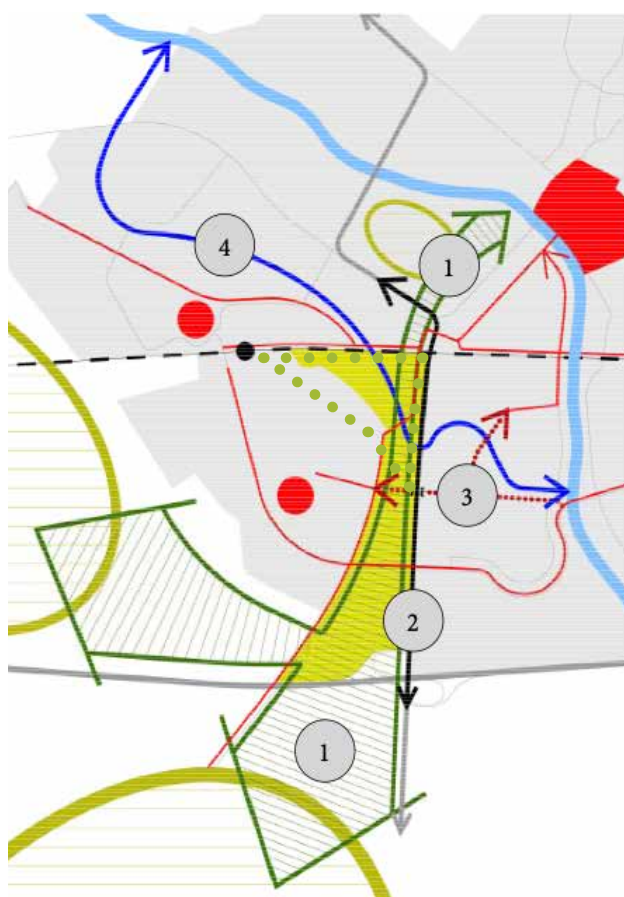

Oude vlechtspoor Oud-Dichteren

Deze ruimte zorgt ervoor dat dieren zich thuis voelen in de takkenrillen en rommelhoekjes op de overgebleven erven. Ook de watergang de Wijnbergse loopgraaf, speelt een grote rol in de aanwezigheid van diverse soorten vogels, vlinders en amfibieën. De ijsvogel vliegt hier ook heen en weer. Kortom een ecologisch gevarieerd beheer zorgt voor ideale leefomstandigheden voor diverse dieren, vogels en planten. Oud-Dichteren heeft nog een ideaal biotoop voor hazen, omdat kleinschalige landbouwgebieden met afwisselende gewassen en met schuilmogelijkheden zoals heggen en bosranden te vinden zijn. Hazen zijn sterk plaatsgebonden, en zitten al vele generaties op dezelfde plek. Verstoring, verontrusting van dit gebied zal zeker invloed hebben op de natuur in dit cultuurlandschap.

In de Structuurvisie Doetinchem 2035 versterkt het gebied langs de Europaweg de groene verbinding tussen stedelijk gebied en buitengebied en daarmee 'de groene zone' van Doetinchem. Particuliere initiatieven zullen worden gestimuleerd om de ambities op het gebied van aanleg van landschapselementen en recreatieve faciliteiten als voetpaden, ruiterpaden te realiseren. De gemeente heeft een faciliterende rol, zoals beschreven in Gebiedsuitwerking-Europaweg gemeenteraad

Deze rapportage met de beschreven bijzondere kwaliteiten van Oud Dichteren onderstreept het geschetste beeld in de Structuurvisie. Er wordt in beschreven hoe de kenmerken van de gebiedsuitwerking zouden kunnen zijn. Langs de Europaweg zorgt de landschappelijke zone voor het groene beeld van de stad. Tussen de weg en de wijk Wijnbergen bestaat dat landschap uit een bomenrij en geluidswal. Tussen de weg en de wijk Dichteren ligt een open groene zone die vooral bestaat uit weidegebied. Deze groene zone ligt in het rivierdal van de Oude IJssel en is een licht golvende uitloper van het Montferland tot bijna in het stadscentrum van Doetinchem. Voor het beeld van Doetinchem en voor de aanliggende wijken vormt de open groenzone een meerwaarde die de gemeente graag wil behouden. Het versterken van de landschappelijke kwaliteiten in combinatie met het vergroten van de verbinding met de stedelijke omgeving vormt het uitgangspunt voor de gebiedsuitwerking.

LINKS – Strukturelementen die van invloed zijn op de gebiedsuitwerking. 1 = De groene verbindingzone tussen stedelijk gebied en buitengebied. 2 = Het verbeteren van de doorstroming van de Europaweg. 3 = Het fietspadennet en het realiseren van de ontbrekende schakel tussen de woongebieden Dichteren en Wijnbergen. 4 = De ecologische bypass van de Oude IJssel via woonwijk De Huet en de Kapperskolk (woongebied Wijnbergen).

Afbeelding uit gebiedsuitwerking Europaweg
https://www.planviewer.nl/imro/files/NL.IMRO.0222.DwB004-0001/b_NL.IMRO.0222.DwB004-0001_tb1.pdf

● Groengestippelde toevoeging
 ● is het gebied Oud-Dichteren.

Europese haas

Tot ver in de 20e eeuw bleef het landschap in dit gebied vrijwel hetzelfde. Veel land is van oudsher in gebruik als weiland of hooiland. Het ruimtelijk beeld was kleinschalig, open met bomenrijen langs wegen en langs kavelgrenzen en steilranden langs waterlopen. In het zuidelijk deel, richting waar nu de A18 ligt, lagen grote bospercelen. Door hoogteverschillen waren sommige delen van het gebied natter dan andere. In de zone langs de watergang de Loopgraaf, evenwijdig aan de Europaweg, is dat nog steeds zichtbaar. Voor de gebiedsuitwerking vormt dat beeld, dat in de 20e eeuw deels verdween, de referentie.

Kenmerken:

- openheid van weilanden;
- bomenrijen begeleiden wegen en oprijlanen;
- bomenrijen op de kavelgrenzen;
- steilranden en natte rietzones langs de Loopgraaf;
- groene verbinding met de omliggende wijken, mede door het bieden van mogelijkheden voor recreatief medegebruik van het gebied, bijvoorbeeld door de aanleg van wandelpaden;
- benadrukken van de verschillen in natheid in het gebied;
- bospercelen in de richting van de snelweg.

Volkstuinen

Gelegen aan de Wielstraat bevindt zich het volkstuinencomplex. Deze vereniging heeft 57 tuinen met een totaal te tuinieren oppervlakte van 6783 m². Het is een afgelegen complex waar men volop kan genieten van rust en de natuur. Ook de tuinen dragen bij aan het landelijke karakter van Dichteren.

De tuinen liggen aan het spoor, Vroeger was hier ook een pad met een 'Klaphek' een onbewaakte spoorovergang die Dichteren met de Huet verbond.

Wielstraat richting de volkstuinen

Aan de Wielstraat zijn nog glimwormen te vinden.

*Zicht op de Wijnbergese loopgraaf,
puur natuur in de stad!*

Het “groen” van nieuw Dichteren

Belangrijkste karakteristiek van het woonomgevingsgroen in de wijk Dichteren is niet gelegen in het openbaar groen, maar de particuliere tuinen. Plantsoenen, hondenuitlaatstroken en sportvelden worden gerekend tot openbaar groen. In de Romantische buurt is het openbaar groen beperkt tot enkele, matig onderhouden groene ‘hofjes’ (vaak gecombineerd met spelen). Binnen het Stadskwartier leunt het groen karakter sterk op het aanwezige openbaar groen dat voor het merendeel het karakter van ‘snippergroen’ draagt met verspreid staande bomen in (te) kleine plantvakken en iets grotere beplantingsvakken of gazons. Sommige straten bevatten in het geheel geen openbaar groen. In de Kleurrijke buurt is meer en wat grootschaliger woonomgevingsgroen in de vorm van gazons, plantvakken en hagen. De buurt Landelijk Wonen tenslotte is nog ruimer van opzet waarbij de combinatie van grotere tuinen, structureel aanwezige hagen en clustering van groen in grotere eenheden (structuurgroen) het groenkarakter bepalen. Aandachts- en verbeterpunten zijn: onderzoeken mogelijkheden vergroening openbare ruimte en tuinen/gevels (Stadskwartier), verruimen groeiplaatsen van bomen in verharding (algemeen) en meer aandacht voor onderhoud/renovatie van ‘versleten groen’ (Romantische buurt, Stadskwartier). (Bron groenstructuurplan 2017)

Het klimaat verandert, helaas moeten we ook rekening houden met deze gevolgen. Klimaatverandering leidt tot meer hittegolven, vaker extreme neerslag en meer droogte perioden. Als steden zich hier niet op voorbereiden, heeft dit invloed op de gezondheid van mensen, leefbaarheid van buurten, comfort in woningen en gebouwen, op de arbeidsproductiviteit, en leidt dit tot (economische) schade.

Met een toename van zomerse en tropische dagen kunnen we in de toekomst zowel in het buitengebied als in de stad een aanzienlijke toename van het aantal dagen met verminderd thermisch comfort verwachten. Hittestress is dan ook een serieus probleem. Hierop anticiperen door de keuze te maken niet nog meer te bouwen bij een wijk waar de woningdichtheid al zo hoog is, lijkt ons een verstandige beslissing.

In het Ontwerpend onderzoek, De Huet, Dichteren, Bedrijventerrein, Sportpark Zuid EINDRAPPORTAGE 2020, is in een enquête aan bewoners gevraagd welke thema's volgens hen de komende decennia het meeste prioriteit verdienen, daarin stond ruimte voor natuur, op nr.1. Ook bleek uit deze enquête dat er behoefte was aan een wandelnetwerk in de De Huet, Dichteren en de Wehlse Broeklanden.

Nieuwbouwwijk Dichteren, Hof van Parijs

Nieuwbouwwijk Dichteren, Hof van Parijs

Nieuwbouwwijk Dichteren, Alfred Mozerplein

1. De oude kern van Dichteren met het open (agrarische) gebied in de nabijheid;

2. De nieuwe woonwijk Dichteren met de voorzieningen die erbij horen.

bron; https://www.planviewer.nl/imro/files/NL.IMRO.0222.R39B077A-0001/t_NL.IMRO.0222.R39B077A-0001_3.1.html#_3.1.2_OudekernDichterenopengebieden

Wensbeeld voor de toekomst, een mooie kans voor Doetinchem én Dichteren!

Een mooie kans voor de gemeente Doetinchem en voor Dichteren. Realiseer een “groene zone” door Dichteren, door het aanliggende groen te verbinden met bestaande groengebieden, zoals Greephorst, de Sleg, de Wehlse Broeklanden, Mussenhorst en ‘t Knapperslag. Dit verbinden met het landschappelijke karakter van Oud-Dichteren. Zo ontstaat er een enorm wandel, natuurgebied, wat voor zowel de bewoners van Doetinchem en de aanwezige dieren een enorme aanwinst zal zijn. Denk bijvoorbeeld ook aan de bezoekers van het nieuwe Van der Valk Hotel (die bijvoorbeeld het Pieterpad lopen).

“Hieronder zie je een kaart van de stichting Buur Maakt Natuur, waarbij het gerealiseerde natuurgebied rondom Doetinchem in rood is omlind. (Greephorst, De Musschenhorst, Wehlse Broeklanden) Zoals je kunt zien, is het relatief eenvoudig om het gele gebied (Oud-Dichteren) te integreren in dit rode gebied. Door de omliggende groengebieden met elkaar te verbinden, kan er een aaneengeschakelde groene zone ontstaan. Het verbinden van deze gebieden met wandelpaden biedt de mogelijkheid om een aanzienlijke vergroening te realiseren, wat tal van voordelen kan opleveren voor de bewoners. In voorgaande jaren heeft de gemeente Doetinchem uitgebreid onderzoek verricht en verschillende rapporten opgesteld. Uit deze onderzoeken blijkt dat de bestaande groenstructuur behouden moet blijven en tegelijkertijd moet dienen als inspiratie voor de versterking en uitbreiding van nieuwe groene verbindingen.”

Wensbeeld voor (meer) natuur in Dichteren.

“Naast de bebouwing is groen van essentieel belang voor de vitaliteit en leefbaarheid van Dichteren. Misschien kan het boerenland worden uitgeruild of aangekocht, is er bijvoorbeeld een mogelijkheid via crowdfunding? Zijn de landeigenaren bereid om zich in te zetten voor een oplossing die voor iedereen waardevol is? Zo kan het groen in Dichteren behouden en versterkt worden, terwijl het cultuurhistorische landschap en de natuur in hun waarde behouden. Wellicht kunnen specifieke partijen zoals de gemeente, of ‘Buur maakt natuur’ en ‘Stichting Achterhoek weer Mooi’ participeren en is er ruimte voor participatie van de buurt en de bewoners? En wie grijpt de verantwoordelijkheid om dit proces op zich te nemen?”

Gerealiseerde natuur rondom De Huet en Dichteren. De Wehlse Broeklanden

De bewoners van Oud-Dichter en denken en doen graag mee! Hierboven een voorbeeld idee...

Door met elkaar "Naober" te worden kunnen we zelf voor verandering zorgen. Je zou dat kunnen doen door middel van een (lokale) crowdfundingactie. Koop samen land en word mede-eigenaar!

Geef of koop 1 m² meter land, plant een inheemse struik of boom, krijg een eigendoms-certificaat en wordt "Naober!" Wij doen ut samen!

Wie ondersteunen dit Landschaps Monument:

Beschrijver; Landschapsdocument Fleur d'Achard i.s.m. bewoners Oud-Dichter en

Onder verantwoordelijkheid van Stichting Achterhoek weer mooi. Vanuit de stichting Achterhoek weer mooi (StAM), adviseren de heren A. Kaminski en dhr. G. Lieverdink ons. StAM heeft Oud-Dichter en aangewezen als Landschapsmonument en begeleid en steunt de buurt bij de modelbeschrijving van dit Landschapsmonument.

De kleine watersalamander
Oude Wehlseweg

BRONNEN

<https://www.doetinchem.nl>
-Stichting achterhoek weer mooi
<https://www.achterhoekweermooi.nl>
-<https://www.deutekomhistorie.nl>
<https://buurmaaktnatuur.nl>
-<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR296352/1>
-<https://besluitvorming.doetinchem.nl/documenten/raadsmededelingen/2020-79-Bijlage-4-Doetinchem-West-CHW.pdf>
-<https://besluitvorming.doetinchem.nl/Vergaderingen/gemeenteraad/2019/26-september/19:30/Bijlage-1-Gebiedsuitwerking-Europaweg-1.pdf>
-Groenstructuurplan Doetinchem 2017Dichteren - 2012
-[https://www.planviewer.nl/imro/files/NL.IMRO.0222.R39B077A-0001/t_NL.IMRO.0222.R39B077A-0001_4.9.html#:text=De%20buurtschap%20Dichteren%20is%20ontstaan,en%20de%20\(Oude\)%20Wehlseweg.](https://www.planviewer.nl/imro/files/NL.IMRO.0222.R39B077A-0001/t_NL.IMRO.0222.R39B077A-0001_4.9.html#:text=De%20buurtschap%20Dichteren%20is%20ontstaan,en%20de%20(Oude)%20Wehlseweg.)
-Groen structuur plan 2017
<https://besluitvorming.doetinchem.nl/Vergaderingen/gemeenteraad/2019/26-september/19:30/Bijlage-1-Gebiedsuitwerking-Europaweg-1.pdf>
<https://www.belfortcultuurhistorie.nl/diensten/cultuurhistorie>
https://www.planviewer.nl/imro/files/NL.IMRO.0222.DwB003-0001/t_NL.IMRO.0222.DwB003-0001.html
<https://cuatro.sim-cdn.nl/doetinchem/uploads/groenstructuurplan-2017-wijkdocument-dichteren.pdf>
-Groenstructuurplan 2017
-Raap rapport archeologie in Doetinchem
https://www.doetinchem.nl/_flysystem/media/ra2877_doch4_20190716_rh.pdf
-<https://www.ruimtelijkeplannen.nl/view>
-<https://www.stmartinusdichteren.nl/fotoalbum/>
-<https://cuatro.sim-cdn.nl/doetinchem/uploads/groenstructuurplan-2017-wijkdocument-dichteren.pdf>
-https://www.planviewer.nl/imro/files/NL.IMRO.0222.SgB001-0002/b_NL.IMRO.0222.SgB001-0002_tb2.pdf
-<https://www.eliblom.nl/conservern.htm>
-<https://www.ruimtelijkeplannen.nl/view>
-<https://www.odachterhoek.nl/nieuws/de-omgevingswet-in-een-notendop/>
-<https://docplayer.nl/228892582-Ruimtelijke-onderbouwning-van-der-valk-hotel-restaurant-europaweg-kilderse-weg-gemeente-doetinchem.html>
-<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR660979#d39870426e1216>
-<https://data.overheid.nl/en/dataset/31011-archeologische-verwachtingen--en-waardenkaart>
-https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0222.R70B017A-0002/r_NL.IMRO.0222.R70B017A-0002.html#_12_Waarde-Archeologischeverwachting6
-<https://www.ruimtelijkeplannen.nl/view>
<https://www.tno.nl/media/3959/factsheet-hittestress.pdf>
http://www.doetinchem.nl/cultuurhistorie/rapporten_43307/item/archeologische-waarden-en-verwachtingen-45965.html
https://www.doetinchem.nl/_flysystem/media/deelvisie-dehuet-dichteren-bedrijventerrein-de-huet-sportpark-zuid-januari-2020-def.pdf
<https://storymaps.arcgis.com/collections/6715794b5d1f4122aa0858c8943b04ea?item=6>
https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0222.SgB004-0003/b_NL.IMRO.0222.SgB004-0003_tb4.pdf
https://buurmaaktnatuur.nl/wp-content/uploads/2020/07/gebiedsvisie_Wehlse_Broeklanden_juni_2010_deel_1.pdf
<https://cuatro.sim-cdn.nl/doetinchem/uploads/groenstructuurplan-2017-wijkdocument-dichteren.pdf>
<https://besluitvorming.doetinchem.nl/Vergaderingen/gemeenteraad/2019/26-september/19:30/Bijlage-1-Gebiedsuitwerking-Europaweg-1.pdf>
<https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/erfgoedwet/archeologie-voor-professionals-en-de-erfgoedwet>
Raap rapport archeologie in Doetinchem https://www.doetinchem.nl/_flysystem/media/ra2877_doch4_20190716_rh.pdf
<https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/erfgoedwet/archeologie-voor-professionals-en-de-erfgoedwet>
Raap rapport archeologie in Doetinchem
https://www.doetinchem.nl/_flysystem/media/ra2877_doch4_20190716_rh.pdf

“Wi’j doet ut samen!”

Bijlagen

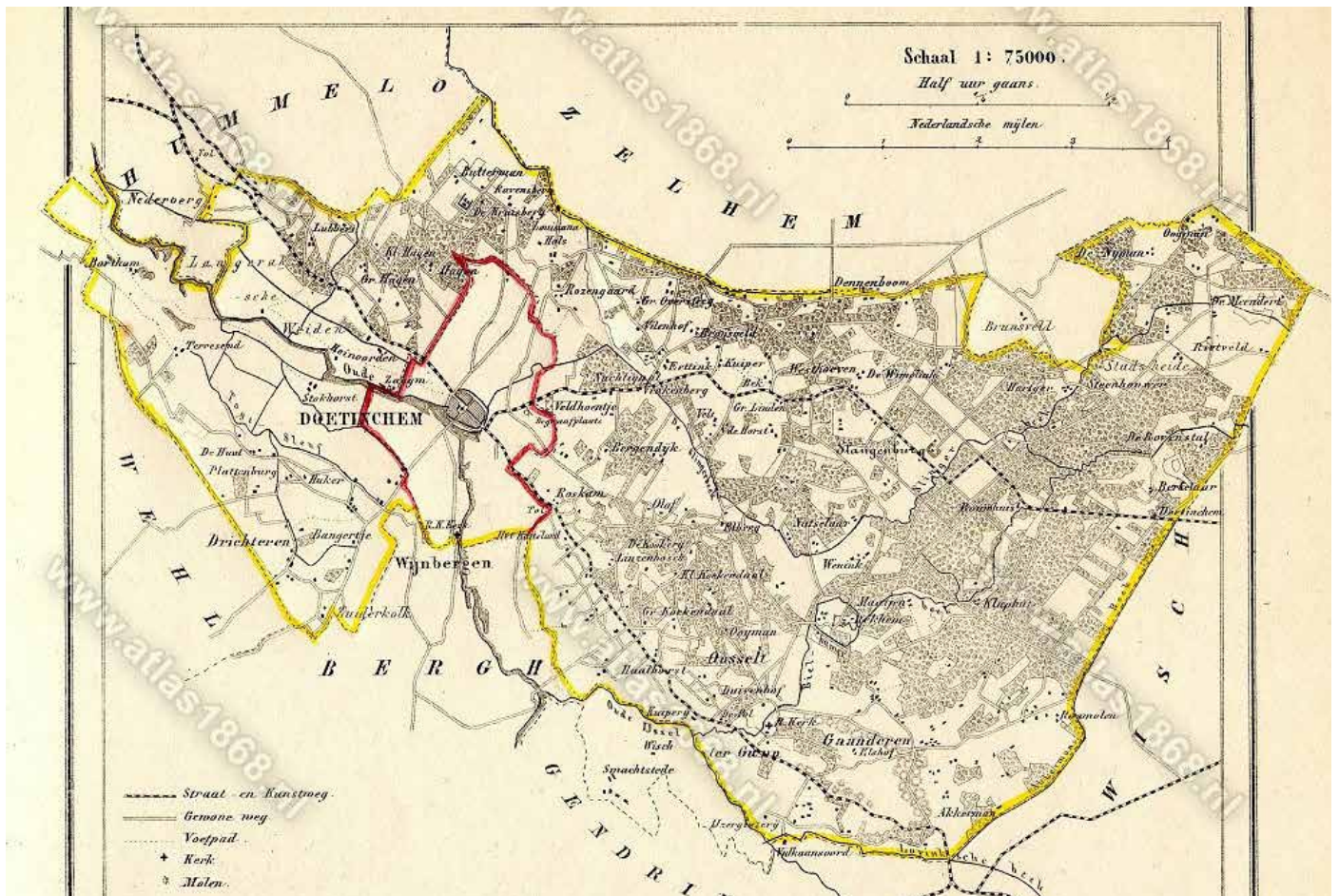
Historische kaarten

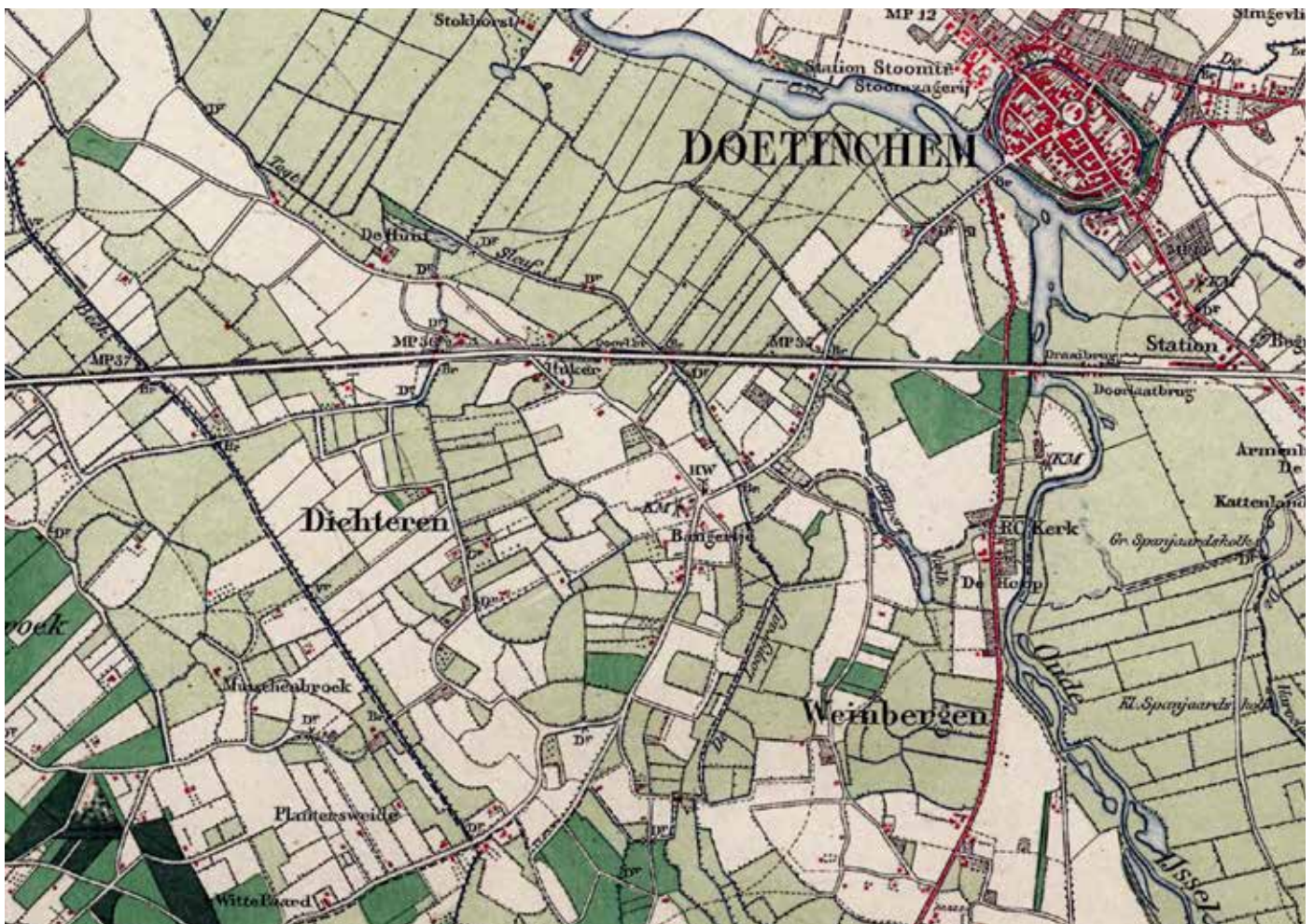
Kaart 1811 Digteren. Ter hoogte van de t van Digteren staat Bangerdje.
Rond deze plek, stond de korenmolen, nu de Auroramolen.

De kern van buurtschap Dichter op het kadastraal minuutplan van 1832,
bij de kruising auroraweg en Oude Wehlseweg.

Kaart uit 1898. Hierop staat het Bangertje iets onder de Korenmolen van J. Kuyper Gemeente-Atlas van Nederland.

Kaart 1935

Bijlagen

Krantenknipsels 1994
opgravingen dichteren

Archeoloog provincie bij opgravingen in Dichteren

19-05-'94

Van onze verslaggever

DOETINCHEM - Een archeoloog van de provincie bezoekt vandaag de opgravingen in Dichteren. Zoals gisteren gemeld werden daar onlangs bij onderzoek in opdracht van Oudheidkundige Kring Deutekom de resten van een prehistorisch jagerskamp ontdekt. Het zou om een vondst van nationaal belang gaan. Ook enkele andere deskundigen nemen vandaag een kijkje in Doetinchems nieuwste woongebied.

De archeoloog van de provincie heeft al laten weten geen menskracht beschikbaar te stellen voor het resterende deel van de opgravingen. Deutekom rekent echter wel op methodische adviezen. Daardoor kan het werk zo verantwoord mogelijk plaats hebben. Volgens archeoloog Gerda van Tuijl, die het project in Dichteren mede begeleidt, is nader onder-

zoek van de vondsten na de opgravingen noodzakelijk. De vondsten, die voornamelijk bestaan uit vuursteenafslagen en resten van verbrande botten, worden gerubriceerd en opgeslagen. Nader onderzoek zou veel aan het licht kunnen brengen over de leefwijze van het betreffende jagersvolk. De staat waarin de ongeveer elfduizend jaar oude vondsten verkeren is volgens betrokkenen opmerkelijk goed. Het voor onderzoek van de resten benodigde geld ontbreekt echter.

De hoop is gevestigd op belangstelling van deskundigen die bereid zijn geld op tafel te leggen. Deutekom hoopt de opgravingen over twee weken te hebben afgerond. Veel langer kan het ook niet duren, want de onderzoekers worden letterlijk op de hielen gezeten door allerlei activiteiten ten behoeve van de op handen zijnde woningbouw in Dichteren.

Guus Dinkla (links) en Dick Pruijsma zeven zand in Dichteren op zoek naar overblijfselen uit een ver verleden.

Foto: Hark Westerhoff

'Amateurs waakhonden archeologie'

Opgravers verwachten nog veel meer vondsten in Dichteren

Door Rob Berends

DICTEREN — Guus Dinkla en Dick Pruijsma staan vroeger in het water van de afwateringsgracht van Dichteren. Moetsaam oeven ze zand dat hen het in emmers is gebracht. Af en toe ontdekken ze een stukje afwijkend materiaal, een bot uit de tijd voor Christus bijvoorbeeld.

En dan zijn ze blij, want zo'n stukje bot betekent een bijzondere vondst. De verkleuringen en botstukjes die ze hier vinden, zijn in Nederland zeldzaam", zegt archeoloog Willem-Simon van de Graaf.

Potten en scherven worden niet veel gevonden, liefhebbers van de oude steentijd moeten het meestal doen met verkleuringen, kleine stukjes bot en opmerkelijk scherpe stukjes vuursteen. Bij het ze-

ven van het zand halen de archeologen hun handen er erg goed aan open.

Sinds januari zijn onderzoekers aan het werk in Dichteren. Alex Koster en Gerard Bekema waren de eersten die opmerkelijke sporen ontdekten. Koster: "Ik stond in de krant bij waar nieuwe woningen worden gebouwd. Af en toe rijd ik een rond om te kijken of er al gewerkt wordt."

"De amateurs zijn de waakhonden van de archeologie", zegt Dinkla. "Negentig procent van de vondsten komen op naam van amateurs."

Lullekkerland

Dichteren, waar een complete wijk van 2500 woningen verrijst, blijkt een lullekkerland voor mensen als Koster. De Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemon-

derzoek had aanvankelijk geen interesse in de resultaten. Later veranderde dat. Gisteren kwam de provinciale inspecteur toch kijken. De Doetinchemse opgravers hopen dat hij geld beschikbaar stelt voor verder onderzoek. De kans daarop lijkt klein. Het budget is minuscule.

Een geluk bij een ongeluk was dat een paar maanden geleden de terrepararcheologen Willem-Simon van de Graaf en Gerda van Tuijl door Dichteren reden. Eerder al waren veel mensen van de archeologische werkgroep van Deutekom er bezig. Van de Graaf:

"We sagen dat ze aan het graven waren. We zijn uit de auto gesprongen en sindsdien zijn we hier ook aan het werk. We werken in Emmenik, zijn nu tijdelijk werkloos en hebben daardoor nu

wat tijd over. Maar binnenkort krijgen we weer werk, dan is het voorbij."

Op tien plaatsen langs de nieuwe ontsluitingsweg van Dichteren, vanaf de Europaweg, zijn vondsten gedaan. Toch is veel waardevol materiaal verloren gegaan. Op veel plekken was de grond al weggegraven voordat de archeologen de bodem hadden kunnen omvroeten. "Zonde", vindt Van de Graaf.

Zeer opgewonden

De meest opzienbarende ontdekking is die van wat verkleuringen, aan de nieuwe ontsluitingsweg vanaf de Europaweg. Een leek zou er achteloos aan voorbij gaan, de archeologen raakten zeer opgewonden. De verkleuringen werden goed zichtbaar als Willem-Simon van de Graaf het zand nat

Van de Graaf en Van Tuijl dat de Dichterense unieke gelegenheid is weten te krijgen over het pakket van de jagers.

"Het is slechts een de jagerskamp", zegt Van Tuijl. "Het is door de graafweggegraven."

Ijzersmeltovens

Er zijn in Dichteren materialen uit de oudheid, maar ook deelen van de Bronstijd. Bij de Bronstijd zijn er ook ijzersmeltovens gevonden. De kans is zeer groot andere delen van Dichteren worden gevonden. Van de Graaf: "Nu alleen langs de weg gegraven en het is waarschijnlijk dat er nog veel meer is. Het is lang en we niet weten dat de kansen."

Van de Graaf hoop meeste enige delen de voortgang van het zou goed zijn als nauwkeuriger kon worden. Je moet ook sneller ontdekken, overal wat dingetjes wat stippen op een maar dan weet je systematisch onder veel verder. Je moet stellen die het werk kan coördineren."

Alex Koster denkt, meende jaren niet a leren, maar ook in sen nog veel worden. "We zitten vroegere stroomde Rijn, aan de voet van land-complex." "Een bled om te wonen aan. De bedding. Er waren veel en water bij de hand dring en ook be. Dat geeft voor de b

Doetinchem in één klap zesduizend jaar ouder

dierlijk bot aangetroffen in een haardplaats. Andere verbrande botresten, duiden vrijwel zeker op een crematiekuil, een plaats waar de resten van een elders gecremeerde dode begraven liggen. De staat waarin de vondsten verkeren, is volgens de onderzoekers bijzonder goed. "Opmerkelijk is dat de vuursteenafslagen, ondanks het feit dat ze zo'n 11.000 jaar oud zijn, eruit zien alsof ze gisteren gemaakt zijn. Dit is te danken aan een waarschijnlijk snelle overstuiving van de plek

met een zandpakket van veertig centimeter," aldus de archeologen.

Verder zijn de verbrande botresten voor de genoemde periode zeer bijzonder. Organische resten zijn na zoveel jaren namelijk meestal vergaan. Volgens de archeologen doet zich in Dichteren daardoor een unieke gelegenheid voor om meer te weten te komen over het voedselpakket van de jagers-verzamelaars uit het Laat-Paleolithicum.

De opgaving werd uitgevoerd ter-

wijl de onderzoekers op de hielen werden gezeten door zandkniepende vrachtauto's en drainage-sleuvengravende machines (voorbereidende werkzaamheden voor de woningbouw in Dichteren). De resultaten van het onderzoek pleiten er volgens de beide archeologen voor dat in het vervolg voorafgaande aan (woningbouw serieus en structureel archeologisch onderzoek wordt gedaan.

Zie verder de pagina Doetinchem

Doetinchem is een van de laatste plaatsen in Nederland waar nog archeologisch onderzoek is gedaan. Het is de laatste steentijd en de laatste steentijd is de laatste steentijd. Het is de laatste steentijd en de laatste steentijd is de laatste steentijd.

en op het voor-erven. La verbrand